

Yhteistyötä vaelluskalojen palauttamiseksi

Havainnekuva
Raasakan kalatiestä:
Pohjois-Pohjanmaan
ELY-keskus

Case: Iijoen vaelluskalahanke 2020–2022

Iijoen vaelluskalahankkeessa 2020–2022 on rakennettu Suomen ensimmäinen lohikalojen vaelluspoikasten eli smolttien alasvaellusväylä ja kiinniottolaite Haapakoskelle, seurataan ja ylisiirretään merilohia ja -taimenia, istutetaan pienpoikasia ja edistetään Raasakan kalatietä.

Iijoen ylimmän voimalaitoksen **Haapakosken alasvaellusreitti** koostuu syksyllä 2021 valmistuneesta alasvaellusväylästä ja vuonna 2019 asennetusta ohjausaidasta, jotka mahdollistavat smolttien vaelluksen alavirtaan. Alasvaellusväylän osana olevaa kiinniottolaitetta voidaan käyttää tutkimuksen ja ylisiirtojen tarpeisiin. Luonnonvarakeskus tutkii reitin toimivuutta osana Sateenvarjo III -hanketta.

Iijoen alimmalle voimalaitokselle **Raasakkaan on suunniteltu kalatie**, joka avaisi vaellusyhteyden voimalaitoksen ohi. Älykkäitä ratkaisuja hyödyntävän kalatien ovat suunnitelleet Suomen parhaat asiantuntijat. Kalatien yhteyteen rakennettava kiinniottolaitteisto mahdollistaisi ylisiirrot yläjuoksun lisääntymisalueille. Pohjois-Suomen aluehallintovirasto myönsi joulukuussa 2020 kalatielle vesitalousluvat, joita PVO-Vesivoima ja Metsähallitus olivat hakeneet maaliskuussa 2017. Lupien valituskäsittely on kesken.

Iijoen vaelluskalahanketta 2020–2022 toteuttavat PVO-Vesivoima Oy, Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukset, maa- ja metsätalousministeriö, alueen kuntia, Iijoen kalatalousalue, Metsähallitus ja Luonnonvarakeskus. Hankkeen hallinnoija on Pohjois-Pohjanmaan liitto. Hanke on saanut rahoitusta maa- ja metsätalousministeriön NOUSU-ohjelmasta, jossa parannetaan vaelluskalojen elinolosuhteita ja pyritään palauttamaan vaelluskalakantojen luontaista lisääntymistä Suomen virtavesissä. Suunnittelussa on jatkohanke, Lohi Iijokeen 2022–2024.

Kalat ohjataan yläkanavasta suppilon avulla alasvaellusväylään ja sitä pitkin alakanavaan. Kuvat: Pohjois-Pohjanmaan liitto.

Lisätietoa:
Jyrki Salo
ympäristöasiantuntija
PVO-Vesivoima Oy
jyrki.salo@pvo.fi
puh. 050 3058 299

Case: Iijoen Raasakan vanhaa luonnonuomaa kehitetään paikallisella yhteistyöllä

Iijoen Raasakan vanhaa luonnonuomaa kehitetään vaelluskalojen palauttamiseksi ja alueen virkistysarvojen parantamiseksi Iin kunnan, PVO-Vesivoima Oy:n sekä Etelä- Pohjois-Iin jakokuntien yhteishankkeessa vuosina 2022 ja 2023.

PVO-Vesivoima juoksuttaa uomaan normaalia enemmän vettä koko kesäkauden. Raasakan säännöstelypadolta vanhaan uomaan virtaa vettä 5,5–9,5 m³/s. Tämä antaa lohelle, taimenelle, siialle ja nahkiaiselle entistä paremmat mahdollisuudet nousta luonnonuomaan. Kalojen nousua seurataan Uiskarin kalatielle asennetulla laskurilla ja videolaitteistolla. Tavoitteena on edistää myös siian, nahkiaisien ja harjuksen lisääntymis- ja elinolosuhteita. Hankkeessa parannetaan lisäksi alueen virkistys- ja kalastusmahdollisuuksia.

Iijoen Raasakan vanha luonnonuoma on noin 9 kilometriä pitkä. Vanha uoma käsittää Raasakan säännöstelypadon ja voimalaitoksen alakanavan välisen alueen.

Hanke on jatkoa aiemmalle kehittämishankkeelle 2017–2021, jossa parannettiin kalojen nousu- ja lisääntymisolosuhteita, esimerkiksi kunnostamalla Uiskarin kalatietä sekä kutu- ja poikastuotantoalueita. Myös alueen virkistysmahdollisuuksia kehitettiin muun muassa ranta- ja reittikunnostuksin.

Jatkossa on tarkoitus selvittää mallinnuksella vanhan uoman potentiaalia poikastuotannolle ja nousureittinä. Hankkeet ovat myös osa luonnon monimuotoisuuden edistämistä.

Kalalaskuri (alh. oik.) seuraa kalojen nousua Uiskarin kalatielle Raasakan vanhassa uomassa. Kuvat: Hauki Media ja Kai Tirkkonen.

Lisätietoa:
Aaro Horsma
ympäristöpäällikkö
PVO-Vesivoima Oy
puh. 050 3038 661

Olemme sitoutuneet edistämään vaelluskalojen luontaisen lisääntymiskierron palauttamista

Toteutamme yhteistyössä kalatiestrategiaa Ii- ja Kemijoella. Padoissamme on jo kolme kalatietä, Iijoen latvavesillä Kostonjärven säännöstelypadolla yksi ja Kemijoen Isohaarassa kaksi.

Vaelluskalojen palauttamisessa paras lopputulos saavutetaan

- laajassa yhteistyössä
- monipuolisia keinoja käyttäen
- vaihteittain edeten, seuranta ja tutkimustuloksia hyödyntäen
- jokea ja koko valuma-aluetta tarkastellen

Uskomme, että vaelluskalojen palauttaminen ja vesivoiman tuotanto voidaan sovittaa yhteen.

Osallistumme aktiivisesti vaelluskalojen palauttamisen yhteistyöhön

- Iijoen vaelluskalahanke 2020–2022
- Iijoen Raasakan vanhan luonnonuoman kehittäminen 2022–2023
- Iijoki-sopimus, Iijoen vesistövision ja toimenpideohjelman toteutus 2019–2023
- Irnin- ja Kostonjoen kehittämishankkeet 2017–2022
- Kemi- ja Ounasjoen vaelluskalatyöryhmä ja vaelluskalakantojen elvyttämisen toimenpidesuunnitelman toteutus
- Rakennettujen jokien vaelluskalakantojen hoitotoimenpiteet: Sateenvarjo III -hanke 2019–2023
- Tengeliönjoen Portimokoskella haetaan lupaa rakentaa kaksi luonnonmukaista kalatietä

Lisätietoa:
Aaro Horsma
ympäristöpäällikkö
PVO-Vesivoima Oy
puh. 050 3038 661

Kuva: Hauki Media

Iijoen vesistöalue ja alajuoksun voimalaitokset

